

Rane preteklosti, meje sedanjosti

V Prešernovem gledališču so uprizorili še četrto premiero v letošnji sezoni, družinsko dramo Meja sneženja Marka Sosiča v režiji Gorana Vojnoviča.

Kranjsko gledališče je v koprodukcijski predstavi moči združilo s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Preden se v zapisu posvetim uprizoritvi sami, velja to postaviti v nekoliko širši kontekst. Meja sneženja je zadnje dramsko besedilo pred letom preminulega režiserja in pisatelja Marka Sosiča, po rodu tržaškega Slovenca. Napisal je več romanov in štiri dramska dela, režiral je v gledališču in pri filmu, pred šestimi leti je v **Prešernovem gledališču** na oder postavil dramo Dol italijanskega avtorja Spira Scimoneja. Bil je umetniški vodja v tržaškem in novogoriškem gledališču, dvakrat po dve leti je bil v vlogi selektorja **Tedna slovenske drame**, prav tako tudi Borštnikovega srečanja.

V koprodukcijski **Prešernovega gledališča** in SSG Trst ter v režiji Gorana Vojnoviča je bila drama krstno uprizorjena konec januarja v Trstu, po sedmih tako rekoč razprodanih ponovitvah pa smo Mejo sneženja prejšnji četrtek premierno videli še v Kranju, kjer je v preteklih dneh prav tako doživela topli sprejem publike. Režija je bila zaupana Goranu Vojnoviču, prav tako vsestranskemu umetniku, enemu najbolj branih in nagrajenih slovenskih pisateljev zadnjega desetletja, filmskemu režiserju, ki se je tokrat prvič preizkusil tudi v gledališču.

Zgodba je tako kot sicer Sosičeva pisava večplastna in sega h globljim razlogom

za človekovo doživetje sveta, ki je pogosto posledica določenih dogodkov in posameznikovih notranjih duševnih stanj, ta pa se največkrat hranijo v travmah iz preteklosti.

Oče (igra ga **Borut Veselko**) in samski sin Ivan (Primož Forte) živita v stari hiši, hči in sestra Ida (Nikla Petruška Panizon), prav tako samska, ju vsake toliko časa obiše. Nekega dne sin vhišo pripelje Leilo (Živa Selan), ki ji je po naključju pomagal nesti v trgovini kupljene stvari, ker se ji je strgala nakupovalna torba. Pravzaprav je njo in prijateljico že pred petimi leti v nekem lokalu rešil pred nadlegovalcem z nacionalističnimi nagibi. Ivan se je že pri prvem srečanju zaljubil vanjo, tokrat pa jo je pripeljal v svoj dom, in sicer v želji, da ji izpove ljubezen in jo predstavi očetu. Prijaznemu vzdušju pa pot prekrižajo očetova avtoritarnost, zadržanost in sovražnost, ki še posebej izstopajo v njegovih sarkastičnih izjavah, polnih nacionalističnih opazk do »tujcev«. Na plano pride družinska travma iz preteklosti, ko je bil oče proti temu, da bi iz solidarnosti na dom vzel družino ženine sestre, ki je pred vojno pobegnila iz Bosne. Oče se ne more izviti iz primeža sovražnosti do priseljencev, saj je prepričan, da so prav ženini sorodni-

ki posredno krivi za njen samomor. Hkrati je Ivan postavljen pred dejstvo, da se je zaljubil v svojo sestrično.

Oče se ne more znebiti potlačenega občutka krivde, prikriva pa ga s ksenofobnim odnosom do Leile. A dementnemu in betežnemu kot je, prav ona pomaga zavezati čevlje, kar v očetu premakne misli v drugo smer. Podari ji tisto, kar najbolj ceni in neguje, kot nekaj domoljubnega – gorenjski nagelj.

Da je igralski kvartet tako kot režiser Goran Vojnovič na vajah vseskozi deloval z mislijo na prezgodaj pokojnega Marka Sosiča in njegov celotni pisateljski opus, se v predstavi še kako vidi. Igralska ekipa kot da resnično prihaja iz Sosičevega pisateljskega univerzuma, ki je v veliki meri vezan na tematično območje ob slovensko-italijanski meji oziroma je univerzalen za prostore, kjer živi narodnostno mešano prebivalstvo. Odlično so se vživeli v posamezne like: Veselko je oče s pravo mero vehemence, a hkrati bivanjsko krhkostjo, Nikla Petruška Panizon je kot Ida vedno potrpežljiva, a vseskozi pod pritiskom travmatične preteklosti, Živa Selan nam daje mladost in upanje v boljšo prihodnost, izjemen pa je Primož Forte kot Ivan. Neroden in zmeden, hkrati pa v pravem trenutku, ko se želi otestiti očetove av-

toritarnosti, odločen. Mor-da si tako mi, »kontinentalci«, predstavljamo Primorca, potrpežljivega na svoji poti, a pokončnega, ko je treba stopiti naprej.

Tudi v sceni, ki je delo Marica Juratovca, lahko vidimo duh avtorja, njegovo odprtost v svet. Stene hiše, v kateri se vse dogaja, so sestavljene iz množice starih odpadnih oken, ki hkrati opozarjajo na travmatično preteklost prostora, a gre vendarle za stekla, skozi katera se vidi v svet in nam dajejo občutek širine. Glasba Tamare Obrovac sicer ne sili v ospredje, a se lepo staplja z dogajanjem na odru.

Dramaturginja Marinka Postrak je kot dobra poznavalka Sosičevega dela njegov avtorski način lepo prenesla v gledališko zgodbo, ki jo je ob pomoči Francesca Borchija z vso večplastnostjo besedila, a hkrati dovolj komunikativno do publike več kot zgledno za svoj režijski prvelec režiral Goran Vojnovič.

In ko se »meja sneženja« spusti do nižin, to ni znak za strah in s tem za nestrpnost do drugih, za ksenofobijo, ampak je čas za odpuščanje in empatijo do drugega.

Igralski kvartet – **Borut Veselko**, Primož Forte, Nikla Petruška Panizon in Živa Selan – se je odlično vživel v posamezne like. / Foto: PG (Mediaspeed)